

Йордан Коев, Апостол Апостолов, Антония Димова,
Теодора Димитрова, Мария Велева, Катя Антонова,
Велина Колева, Петър Петров

УПРАВЛЕНИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ

2017

Издавателство „Наука и икономика“
Икономически университет – Варна

Тази книга или части от нея не могат да бъдат размножавани, разпространявани по електронен път и копирани без писменото разрешение на издателя.

© Йордан Петров Коев, Апостол Атанасов Апостолов,
Антония Славчева Димова-Йорданова, Теодора Годорова
Димитрова, Мария Велева Велева, Катя Неделчева Антонова,
Велина Атанасова Колева, Петър Красимиров Петров, автори,
2017.

© Издателство „Наука и икономика“, 2017.

ISBN 978-954-21-0938-9

Съдържание

Въведение	9
Глава 1. КОНЦЕПТУАЛНА ХАРАКТЕРИСТИКА НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ	11
1.1. Кратки бележки върху историята на управлението на човешките ресурси	11
1.2. Съвременната концепция за УЧР: основни характеристики	22
Глава 2. МОДЕЛИ НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ	29
2.1. Базови модели на управлението на човешките ресурси	30
2.2. Гранични модели на управлението на човешките ресурси	45
2.3. Емпирични модели на управлението на човешките ресурси	52
Глава 3. ФУНКЦИЯТА ЧР В ОРГАНИЗАЦИЯТА	63
3.1. Как е организирано и кой осъществява управлението на ЧР в организацията?	63
3.2. Професията „мениджър по човешките ресурси”	68
Глава 4. СРЕДА НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ	75
4.1. Глобална среда	75
4.2. Европейска среда	77
4.3. Национална среда	78
4.4. Работна среда	92
4.5. Вътрешна среда	96
4.6. Индивидът	97

Глава 5. СТРАТЕГИЧЕСКО УПРАВЛЕНИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ	102
5.1. Подходи за стратегическото управление на човешките ресурси	102
5.2. Видове стратегии за управление на човешките ресурси в организацията	108
5.3. Функционални области за вземане на стратегически решения при управлението на човешките ресурси	111
Глава 6. ПРОЕКТИРАНЕ И АНАЛИЗ НА ТРУДА	119
6.1. Същност на проектирането на труда като управленска дейност	119
6.2. Предмет, необходимост и цели на проектирането на труда	120
6.3. Основни подходи и съвременни техники за дизайн на структури и длъжности	125
6.4. Същност на анализа на труда като управленска дейност	137
6.5. Подходи и техники за анализ на длъжностите	138
6.6. Какво представляват длъжностната характеристика и схематичният профил на качествата	144
Глава 7. ПЛАНИРАНЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ	152
7.1. Същност на планирането на човешките ресурси	152
7.2. Цели на планирането на човешките ресурси	154
7.3. Планиране потребностите от човешки ресурси и техните източници	155
Глава 8. НАБИРАНЕ И ПОДБОР НА ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ	175
8.1. Същност на набирането на човешки ресурси	175
8.2. Същност на подбора на човешки ресурси	194
8.3. Назначаване на работа	221

Глава 9. РАЗВИТИЕ, ОБУЧЕНИЕ И КАРИЕРА НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ	225
9.1. Какво представлява развитието на ЧР	225
9.2. Учене и развитие	228
9.3. Планиране на развитието на мениджърите.....	231
9.4. Същността на обучението	233
9.5. Какъв е предметът, необходимостта, целите на обучението като управленска дейност.....	235
9.6. Какъв е процесът на обучението.....	239
9.7. Кариерата на хората и нейното управление	248
Глава 10. ОЦЕНЯВАНЕ И ВЪЗНАГРАЖДАВАНЕ	256
10.1. Същност, предмет и цели на оценяването.....	256
10.2. Методи за оценяване	259
10.3. Същност, предмет и цели на възнаграждението.....	265
10.4. Системи за заплащане на труда.....	267
10.5. Психологически системи за мотивиране	270
10.6. Компенсационните пакети като елемент на системата за възнаграждение.....	272
Глава 11. УЧР И ИНДУСТРИАЛНИТЕ ОТНОШЕНИЯ	276
11.1. Същност на индустриалните отношения	276
11.2. Трудовите правоотношения в организацията	281
11.3. Управление на индустриалните отношения в организацията.....	283
Глава 12. ЗДРАВЕ И СИГУРНОСТ НА ХОРАТА В ОРГАНИЗАЦИЯТА	290
12.1. Здравословни условия на труд, сигурност и безопасност.....	293
12.2. Правна регламентация и задължения на работодателя.....	311
12.3. Системи за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд.....	318

Глава 13. ПРАВА И ДИСЦИПЛИНА НА СЛУЖИТЕЛИТЕ В СТОПАНСКИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ.....	329
13.1. Регламентиране на правата и задълженията в организацията.....	329
13.2. Права и задължения на хората в неравностойно положение.....	334
13.3. Управление на дисциплината в организацията.....	339
Глава 14. УПРАВЛЕНИЕ НА ВЗАИМООТНОШЕНИЯТА С ПРОФСЪЮЗИТЕ.....	349
14.1. Възникване и развитие на профсъюзното движение в България.....	349
14.2. Същност и организация на синдикалната дейност.....	354
14.3. Принципи и механизми на взаимодействие между синдикатите, държавата и работодателите.....	358
Глава 15. ГЛОБАЛИЗАЦИЯ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ	364
15.1. Европейската перспектива на българския трудов пазар	364
15.2. Непосредствени ефекти върху управлението на човешките ресурси.....	372
15.3. Влияние на миграционните потоци върху европейския трудов пазар	376